

GECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER, niet voor citaten en niet voor correcties. Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

**

*0: EK

*1: 2006-2007

*2: 35

*3: WordXP

*4: 35ste vergadering

*5: Maandag 2 juli 2007

*6: 19.00 uur

**

Voorzitter: Timmerman-Buck

Tegenwoordig zijn 54 leden, te weten:

Asscher, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Van Bijsterveld, de Boer, Böhler, Broekers-Knol, Van Driel, Dupuis, Duthler, Eigeman, Elzinga, Engels, Franken, Haubrich-Gooskens, Hendrixx, Hermans, Hofstra, Holdijk, Ten Horn, Huijbregts-Schiedon, Janse de Jonge, Van Kappen, Klein Breteler, Kox, Kuiper, Lagerwerf-Vergunst, Laurier, Meindertsma, Noten, Peters, Putters, Quik-Schuijt, Reuten, Rosenthal, Russell, Schaap, Schouw, Schuurman, Slager, Smaling, Strik, Swenker, Sylvester, Tan, Terpstra, Timmerman-Buck, Vedder-Wubben, Vliegenthart, De Vries, De Vries-Leggedoor, Werner en Westerveld,

en de heer Hirsch Ballin, minister van Justitie.

**

*N

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Goyert, Slagter-Roukema, Dölle, Koffeman en Meulenbelt, wegens bezigheden elders;

Yildirim, wegens persoonlijke omstandigheden, ook morgen.

**

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Anders dan op de agenda der Kamer staat vermeld, is het wetsvoorstel Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging strafrechtelijke sancties (stuk nr. 30699) van de agenda afgevoerd.

Op verzoek van de fractie van de ChristenUnie heb ik de volgende leden in commissies aangewezen:

- tot lid van de commissie voor Binnenlandse Zaken en Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis der Koningin (BZK/AZ) de heer De Boer in de bestaande vacature;
- tot lid van de commissie voor Economische Zaken (EZ) de heer Kuiper in de bestaande vacature;
- tot lid van de commissie voor Europese Samenwerkingsorganisaties (ESO) mevrouw Lagerwerf-Vergunst in de bestaande vacature;

- tot lid van de commissie voor de JBZ-Raad de heer Kuiper in de bestaande vacature;
- tot lid van de commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport/Jeugd en Gezin (VWS/JG) de heer De Boer in de bestaande vacature.

Voorts deel ik de Kamer mede dat gedurende de evaluatie van de Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets door de Eerste Kamer deze gemengde commissie zoveel mogelijk in haar oude samenstelling zal worden gecontinueerd. Dit betekent dat ik voor de duur van de evaluatie de volgende leden in de Tijdelijke Commissie Subsidiariteitstoets heb aangewezen: mevrouw Broekers-Knol (VVD), de heren Eigeman (PvdA), Van der Linden (CDA) en Kuiper (ChristenUnie), mevrouw Strik (GroenLinks) en de heer Kox (SP).

**

*B

!Politiegegevens!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Regels inzake de verwerking van politiegegevens (Wet politiegegevens) (30327);
- de brief van de minister van Justitie van 25 januari 2007 inzake controle op de toepassing van de bijzondere opsporingsbevoegdheden (30164, 30327, G).

De **voorzitter**: Ik heet de minister van Justitie van harte welkom.

**

De beraadslaging wordt geopend.

*N

De heer **Rosenthal** (VVD): Mevrouw de Voorzitter. Als fractievoorzitter verleer je het wetgevende handwerk een beetje, als je niet uitkijkt. Van onze eerste Justitiewoordvoerder mocht ik dit wetsvoorstel behandelen. Dat vind ik prettig en nu mag ik ook nog als eerste het woord voeren. Weliswaar in een veranderde politieke constellatie in deze Kamer, maar toch.

Dit wetsvoorstel heeft een lange geschiedenis. Het werd in oktober 2005 bij de Tweede Kamer ingediend en het werd alweer meer dan een jaar geleden aan deze Kamer toegezonden. Sommigen wilden, zoals u zich zult herinneren, het wetsvoorstel hier in december controversieel verklaren. Dat is evenwel niet gebeurd. Desondanks bleef het nog een tijdje liggen. Wij hadden een tweede schriftelijke ronde in het voorjaar en zijn dan nu eindelijk toe aan de plenaire behandeling.

Mijn fractie is sinds februari in de oppositie, maar beoordeelt de plannen en wetsvoorstellen van de regering steeds op hun merites. Dit ook ongeacht of die plannen of wetsvoorstellen zijn geconcipeerd door het vorige kabinet, zoals in dit geval, of door het nu zittende kabinet. Als wij een

wetsvoorstel voorgelegd krijgen dat goed is, steunen wij het. Is het slecht, dan niet. As simple as that.

Wij hebben eerder al gezegd dat wij positief staan tegenover het wetsvoorstel Regels inzake de verwerking van politiegegevens. De memorie van toelichting van oktober 2005 gaf trefzeker aan dat de Wet politieregisters werkelijk aan vernieuwing toe is. En de noodzaak daartoe is de afgelopen twee jaar niet verminderd. Het belang van een robuuste, doeltreffende informatiehuishouding voor het binnenlandse en internationale politiewerk is groter dan ooit. Wij zijn het met de regering eens, dat de huidige wettelijke mogelijkheden voor het verwerken van persoonsgegevens steeds meer knelpunten opleveren. Wat dat betreft: de politie en, niet te vergeten, het bevoegd gezag zitten te wachten op de invoering van de wet. Ook de minister van Justitie zal zich ervan bewust zijn dat de bevoegdheden van wetten, ook deze, pas uitgeoefend kunnen worden, wanneer ze deze Kamer gepasseerd zijn. Wij letten daar vandaag de dag wat scherper op. En ook dan is het trouwens, zoals bekend, nog wachten op de inwerkingtreding.

Bij de schriftelijke voorbereiding heeft mijn fractie enkele vragen gesteld. Op de meeste heeft de minister toereikend geantwoord. Daar kom ik nu dus niet op terug. Bij één vraag heeft mijn fractie de indruk dat de minister die niet goed heeft begrepen. Dat moet dan liggen aan onze schriftelijke uitdrukingsvaardigheid. Maar wij hebben ook even gedacht dat de minister die vraag niet heeft willen begrijpen. Als dat het geval is, ligt het aan de minister.

Ik doel op onze vraag naar de verhouding tussen de verantwoordelijke korpsbeheerder en het bevoegd gezag met betrekking tot allerlei vragen die bij de verwerking van persoonsgegevens aan de orde zijn. De minister heeft onze vraag redelijk uitvoerig beantwoord, maar laat het punt liggen waar het ons om gaat, namelijk hoe de opvattingen van de korpsbeheerder en het bevoegd gezag in specifieke situaties worden afgewogen op het moment dat wij te maken hebben met een personele unie van korpsbeheerder en een van de gezagsdragers, te weten de burgemeester, uit het driehoeksoverleg. Wat als bijvoorbeeld de korpsbeheerder-burgemeester bepaalde gegevens, die verkregen zijn bij de openbare ordehandhaving of bij de hulpverlening, aan derden wil verstrekken? Dat is een prangende vraag in het kader van dit wetsvoorstel. Hoe zit het in de situatie van zo'n personele unie met de benodigde checks and balances die wel aanwezig zijn in geval van verstrekking van gegevens aan derden door de burgemeester van een andere gemeente in de regio? Ik hoop dat de minister nu beter weet te duiden wat onder onze vraag in de schriftelijke voorbereiding lag. Wij wachten zijn reactie op dit punt met heel veel belangstelling af.

Ten slotte een tweede punt. Mijn fractie is het, zoals bekend, lang niet altijd eens met het College Bescherming Persoonsgegevens, omdat dat college in zijn advisering nogal eens doorschiet en niet altijd oog heeft voor de terechte behoefte aan

bescherming van de bevolking tegen overlast, criminaliteit en terrorisme en de daarmee gepaard gaande noodzaak van doeltreffende bevoegdheden voor justitie en politie. Maar wij vinden het advies van het college om door middel van codering de waarde van politiegegevens te expliciteren, nog steeds de moeite waard. De tegenwerping van de minister dat dit niet goed werkbaar is, overtuigt ons niet. Natuurlijk is het eigen aan het politiewerk dat de politie vaak aan de slag gaat met gegevens waarvan de juistheid of volledigheid niet vaststaat. Maar dat hoeft naar ons oordeel codering niet in de weg te staan. Als het om zogeheten zachte gegevens gaat, wil dat helemaal niet zeggen dat die minder nut hebben dan harde gegevens. Sterker nog, het is een bekend feit dat de politie de betekenis van zachte gegevens soms onderschat, niet in de laatste plaats in de sfeer van de openbare orde en bij de bestrijding van terrorisme. Wij hebben het dan natuurlijk over de wijze waarop politiefunctionarissen gegevens beoordelen en vervolgens veredelen, zoals dat heet. Een belangrijk pluspunt van codering volgens het stramien dat het College Bescherming Persoonsgegevens voorlegt, zal gelegen zijn in het vinden van goede combinaties van hardere en zachtere gegevens. Een geavanceerd coderingssysteem zal ook volgens mijn fractie op dit punt behulpzaam kunnen zijn, in plaats van dat het, zoals de minister lijkt te suggereren, de politie en de burgers last zal bezorgen. Wij hopen op een duidelijke reactie van de minister. Wij hopen en vertrouwen erop dat hij dit punt wil begrijpen. De minister zal dus ook begrijpen dat wij zijn antwoord, zeker ook op dit laatste punt, met veel belangstelling afwachten.

*N

De heer **Franken** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Aan de behandeling van dit wetsvoorstel is een uitgebreide schriftelijke behandeling voorafgaan, maar toch bestaat er behoefte om hierover ook mondeling met de minister van gedachten te wisselen. Dit voorstel betreft een wet die tot doel heeft meer ruimte te bieden dan in de huidige Wet politieregisters het geval is, voor het verwerken van gegevens voor een optimale uitvoering van de politietaak. De informatiehuishouding van de politie wordt meer systematisch aangepakt en het leggen van verbanden tussen gegevens wordt gemakkelijker gemaakt. Veel aanbevelingen van de evaluatie van de Wet politieregisters die in 2005 werd uitgevoerd, zijn in dit voorstel verwerkt. Bovendien houdt het wetsvoorstel, zoals in de memorie van toelichting wordt gesteld: "een nieuw evenwicht in tussen de bescherming van de privacy van de burger enerzijds en het belang van de rechtshandhaving anderzijds." Bij deze stelling moeten wij voorzichtig zijn.

De Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden van het jaar 2000, de Wet vorderen gegevens telecommunicatie van 2004, de Wet vorderen gegevens van 2005, de Wet opsporing terroristische misdrijven van 2007 en de op handen zijnde Wet

GECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER, niet voor citaten en niet voor correcties. Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

---

bewaarplicht verkeersgegevens tonen een voortgaande tendens. Een tendens van schuldstrafrecht naar risicostatistiek. Een verschuiving van repressie naar preventie, van reactief optreden naar proactief optreden, van schuld naar intentie, van onderzoek naar het gedrag van een enkel individu naar het gedrag van een groep of collectief. De overheid mag steeds meer ongericht gegevens verzamelen -- datawarehousing is daarvoor de technische term -- en daarin patronen gaan zoeken, datamining, om bepaalde informatie toegankelijk te maken. Zo betreedt men "das Leben der Anderen".

Deze tendens verdient aandacht. Wij moeten ons ervan bewust zijn dat wij bezig zijn stap voor stap de bevoegdheden van de overheid te verruimen, terwijl wij er geen zicht meer op hebben hoever wij opschuiven in de richting van een staat die de naam controlestaat verdient. En de onderhavige wet past in de tendens die ik hier signaleerde.

De Wet politiegegevens gaat namelijk niet meer uit van specifieke registers die stuk voor stuk zijn gereguleerd. Wij gaan nu uit van het bewerken van gegevens voor bepaalde doelen, te weten de uitvoering van de dagelijkse politietaken (artikel 8), de handhaving van de rechtsorde in een bepaald geval (artikel 9) en het inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde ernstige bedreigingen van de rechtsorde (artikel 10). In de laatste categorie gaat het ook om "handelingen die kunnen wijzen op het beramen of plegen van bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen categorieën van misdrijven". Dan gaat het dus niet om verdachten. Er hoeft geen redelijk vermoeden van schuld aanwezig te zijn. Strafvorderlijke informatie en AIVD-informatie lopen hier door elkaar. De zoekresultaten worden bewaard in bestanden waarvoor geen waarborgen meer bestaan in beperkte bewaartermijnen, extra strenge beveiligingseisen en zowel een limitatief gebruik binnen de politie als beperkte mogelijkheden tot verstrekking naar buiten het politieapparaat.

Met dit soort gegevens zal men daarom zeer terughoudend moeten omgaan. Kan de minister toezeggen dat de leiding er op zal toezien dat met dit soort gegevens terughoudend zal worden omgegaan en dat er audits zullen worden gedaan om hier de hand aan te houden? Ik doel dan op audits in de vorm van rapportages die op verschillende momenten door een onafhankelijke instelling worden verricht. Juist bij datamining met betrekking tot dit soort "materiaal" kunnen vooroordelen, verdachtmakingen en andere subjectieve selectiecriteria tot in onze rechtsstaat onwenselijke toestanden leiden.

De categorie van de "handelingen die kunnen wijzen op het beramen of plegen van bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen categorieën van misdrijven" kan ook aanleiding geven tot het de facto ongericht zoeken en vervolgens tot een meer gerichte zogenaamde themaverwerking. Bij de Wet politieregisters kon men allerlei "zachte" gegevens opslaan in een voorlopig register. Aan een dergelijk register waren eisen gesteld en er golden waarborgen voor de

betrokkenen. Bij een themaverwerking is daarvan geen sprake. In de praktijk ziet men hier een flinke verruiming van mogelijkheden om opsporings- en inlichtingenwerk door elkaar te laten lopen. Ook kan men eigenlijk zonder noemenswaardige beperkingen de hier verzamelde gegevens aan derden vertrekken. Zo noemt artikel 4.3 van het Besluit politiegegevens onder de potentiële ontvangers zelfs het Bureau bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB). Het afwegingscriterium "zwaarwegend algemeen belang" moge wel zwaarwichtig klinken, maar een dergelijk criterium impliceert een belangenafweging waarvoor geen toets is aangegeven. Hoe kan hier controle op de gang van zaken worden ingesteld? Dienen hier ook de elders genoemde audits voor?

Tenslotte geldt voor artikel 10 de vraag waarom het bij de handelingen die kunnen wijzen op het beramen of plegen van bepaalde misdrijven moet gaan om categorieën die worden aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. Waarom gebeurt dit niet bij formele wet? En de bedoelde algemene maatregel van bestuur wordt niet eens voorgehangen. Ik hoor hier graag de reactie van de minister op.

Naast deze principiële kwestie resten mij nog twee korte vragen. De ontwikkelingen in de ICT maken het mogelijk dat er zeer grote bestanden kunnen worden opgezet en bewerkt. Daarbij bestaat de neiging om allerlei activiteiten te centraliseren. Dreigt dan niet het gevaar dat het Korps Landelijke Politiediensten als nationaal opererend korps een soort "moedersysteem" zal opzetten waardoor lokale autoriteiten hun virtuele "grip" op de door hen aangeleverde gegevens zullen verliezen? Het is toch steeds wenselijk te weten wie welke informatieproducten levert? Al was het maar voor de controle op de betrouwbaarheid van de input en de integriteit van de data. Ik sluit wat dit betreft aan bij de aanbeveling van de heer Rosenthal om die data te classificeren naar herkomst, opdat op die manier de betrouwbaarheid van de input kan worden vastgesteld. Een ander punt is nog de integriteit van de data, maar daarvoor bestaan andere technieken. Het argument dat die classificatie een grote werklast met zich zou brengen, spreekt mij niet zo aan, want er wordt ook gesteld dat de gegevens al voor een groot deel bekend zijn. Daar hoeft dan niet meer naar gezocht te worden. Wat overblijft, is gemakkelijk te vinden omdat dit een categorie is die aandacht verdient, een restcategorie.

In verband met het voorgaande vraag ik mij af of in het informatiebeheer en de informatiebescherming wel voldoende garanties zijn opgenomen voor de beveiliging van de gegevensverwerking e tutti quanti. Er valt in de stukken niet te lezen dat er bij dit onderwerp gedacht wordt aan bijvoorbeeld compartimentalisering, bemiddeling door trusted third parties of andere vormen van toetsing. Ik denk dan in het bijzonder aan "PET"(privacy enhancing technologies)-toepassingen.

Ik zal met belangstelling naar het antwoord van de minister luisteren.

*N

De heer **Holdijk** (SGP): Voorzitter. Onze fracties, de fracties van de SGP en ChristenUnie, hebben in het voorlopig verslag de regering geen vragen voorgelegd. Daarom lijkt het mij minder gepast dat in dit stadium van behandeling alsnog te doen. Het belang van deze wet, die weliswaar een bestaande wet zal vervangen indien het wetsvoorstel ook door deze Kamer wordt aanvaard, rechtvaardigt evenwel een korte beschouwing over enkele hoofdlijnen van het wetsvoorstel en in het bijzonder enkele voorgestelde veranderingen ten opzichte van het bestaande stelsel van verzameling, verwerking, veredeling et cetera van politiegegevens.

De Wet en het Besluit politiegegevens moeten de Wet en het Besluit politieregisters gaan vervangen. Ze vormen, kort gezegd, de privacywet voor de uitvoering van de politietaak. Het voorstel zou met enige goede wil als een *lex specialis* ten opzichte van de algemene regeling van de Wet bescherming persoonsregistraties kunnen worden gezien. De vervulling van de politietaak stelt, mede als gevolg van ontwikkelingen in de informatie- en communicatietechnologie alsook in vormen van criminaliteit, telkens nieuwe eisen aan de praktijk van het politiewerk, maar tevens aan de waarborgen voor de burger. Een bijzondere wet is wenselijk en nodig omdat de politie een bijzondere plaats inneemt in de verhouding tussen overheid en burger. Een adequate bescherming van de persoonlijke levenssfeer is dan van uitermate groot belang. Hierbij moet het gaan om dwingend recht; het betreft immers publiekrecht met een waarborgend karakter. In lagere regelingen mag daarom niet van de bepalingen en waarborgen van de wet of het besluit worden afgeweken.

Het is duidelijk dat het dikwijls om gevoelige persoonsgegevens zal gaan die worden verzameld en uitgewisseld, die niet altijd op juistheid en volledigheid -- en dus betrouwbaarheid! -- zijn getoetst en waartoe ruimere mogelijkheden wordt geboden dan onder de huidige Wet politieregisters. Het belang van versterkte waarborgen is eveneens overduidelijk; niet alleen vanwege het feit dat gegevens betreffende onverdachte personen voortaan, zeker gedurende een jaar, breed kunnen worden verwerkt ten behoeve van de uitvoering van de dagelijkse politietaak, zie artikel 8, maar ook vanwege de gerichte langdurige verwerking van gegevens over personen die in een verwijderd verband staan met misdrijven die een ernstig gevaar voor de rechtsorde opleveren, zonder dat deze gegevens betrekking hebben op redelijke vermoedens van concrete strafbare feiten; het bekende artikel 10, eerste lid, onder b. Beide dwingen tot de grootst mogelijke zorgvuldigheid. Het is zonneklaar dat het wetsvoorstel beoogt om ten behoeve van de versterking van de informatiepositie van de politie een nieuwe wettelijke grondslag te introduceren om een ruimere verwerking van gegevens -- de

zogenoemde themaverwerkingen -- mogelijk te maken dan de andere grondslagen daartoe bieden. Ook al zal de categorie misdrijven voorshands -- achter dit "voorshands" zou een vraagteken kunnen -- worden beperkt tot terroristische misdrijven, mensenhandel en mensensmokkel, het neemt niet weg dat het kan gaan om niet verdachte of bij een misdrijf betrokken personen die in eerste instantie slechts betrokken zijn bij handelingen die relevant kunnen zijn voor en kunnen wijzen op het, mogelijk door andere personen, beramen of plegen van misdrijven die een ernstig gevaar voor de rechtsorde opleveren.

Een ander gevoelig en riskant aspect van het wetsvoorstel betreft de mogelijkheid van doelafwijkend gebruik van gegevens binnen de politieorganisatie ten behoeve van toezichthoudende taken die de politie uitvoert op grond van bijzondere wetten. Op de verantwoordelijken voor de verwerking van gegevens rust op basis van artikel 19 van het voorstel een kritische verantwoordelijkheid bij de beantwoording van de vraag of van een zwaarwegend algemeen belang kan worden gesproken. Ik meen dat ook de heer Franken hierbij de vinger legde. Dat geldt naar onze wijze van zien des te sterker indien gegevens worden verstrekt aan derden buiten de politieorganisatie, hoezeer het ook van belang kan zijn dat de betreffende vormen van criminaliteit -- in de memorie van antwoord zijn die voorbeeldsgewijs genoemd -- effectief kunnen worden aangepakt. Nadere kaders en criteria, voor zover niet in de wet aanwezig, voor de toepassing van de artikelen 19 en 20 lijken ten eerste aangewezen, en wel in het bijzonder wanneer het gaat om gegevens die zijn gericht op het verkrijgen van inzicht in de betrokkenheid van personen bij bepaalde schendingen van de rechtsorde, waarbij de mate van betrokkenheid bij strafbare feiten en daarmee van verdenking van een persoon nog geenszins vaststaan.

Ten slotte het punt van de informatie aan de burger en het recht op kennisneming en correctie van eventueel verzamelde gegevens. Onze fracties hebben er begrip voor dat geen actieve informatieplicht is voorgeschreven -- evenmin trouwens als dat in de huidige Wet politieregisters het geval is -- wanneer het gaat om gegevens die in de dagelijkse politiepraktijk worden verzameld. Ook wanneer het werkzaamheden betreft die door de politie worden verricht in verband met toezichthoudende taken op grond van bijzondere wetten, zal de verstrekking van gegevens ingevolge artikel 34, vijfde lid van de Wet bescherming persoonsregistraties doorgaans achterwege blijven. Een kwetsbaar punt blijft daardoor dat een burger weliswaar een verzoek kan doen om kennisneming, verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming van gegevens, maar dat hij bij voorbaat in onzekerheid verkeert over de vraag of er gegevens over hem zijn vastgelegd en of het derhalve zinvol is om een verzoek voor te leggen. Het lijkt mij dat ervoor moet worden gewaakt dat er een parallellie ontstaat tussen door de politie verzamelde gegevens, voor zover deze niet op voet

van artikel 24 van het voorstel aan de AIVD verstrekt, en de zelfstandig op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten krachtens de eigen taken van de AIVD verzamelde gegevens. Als deze beide categorieën door elkaar zouden gaan lopen, zou dat een extra obstakel voor de burger betekenen.

Wij zullen met belangstelling naar de beschouwing van de minister luisteren. Onze fracties hebben geen overwegende bezwaren tegen het wetsvoorstel, maar zien uit naar de verdere gedachtewisseling.

*N

De heer **Van de Beeten** (CDA): Voorzitter. De aanleiding om mij voor dit debat in te schrijven, was voor mij niet gelegen in het wetsvoorstel inzake de politieregisters. Dit is door collega Franken al voortreffelijk behandeld in de schriftelijke voorbereiding en zojuist in het plenaire debat. De aanleiding is wel gelegen in de brief van de minister van 25 januari 2007, een vervolg op het debat over de verruiming van de mogelijkheden tot opsporing en vervolging van terroristische misdrijven.

Ze zijn enigszins annex omdat de Wet politiegegevens een rol speelt bij de verzameling van gegevens in het kader van het genoemde wetsvoorstel. De mogelijkheden tot verzameling en opslag van dergelijke gegevens in politieregisters zijn immers aanzienlijk verruimd: zo is er met name de mogelijkheid gekomen om op basis van aanwijzingen verkennende onderzoeken te doen. Voordat dit kan gebeuren, moet wel een barrage van waarborgen worden genomen, maar dat neemt niet weg dat ook bij het debat over het wetsvoorstel op stuk nr. 30164 is geconstateerd dat een zekere leemte bestaat in het toezicht op het gebruik van die bevoegdheden. Met name waar uiteindelijk geen behandeling van de zaak ter rechtszitting plaatsvindt, betekent dit dat er nimmer toetsing achteraf door de rechter plaatsvindt van de gronden en de feiten en omstandigheden getoetst aan die gronden waarop een dergelijk verkennend onderzoek heeft plaatsgehad. Wij vonden dit een belangrijk probleem en hebben dit met de minister besproken. Er is afgesproken dat hij hierop in een brief in zou gaan. Destijds hebben wij zelfs het College Bescherming Persoonsgegevens gevraagd om zich erover uit te laten, aangezien in het antwoord van de zijde van de regering was opgemerkt dat ook dit college een belangrijke toezichthoudende rol zou kunnen spelen. Uit de briefwisseling die hierover is gevoerd, heb ik de conclusie getrokken dat dit, vanwege de wettelijke taak van het college, niet het geval is. De minister erkent in zijn brief van 25 januari jongstleden eigenlijk dat er een leemte is, maar wijst tegelijkertijd geruststellend op de waarborgen die in de wet zijn opgenomen. Volgens hem komt het allemaal wel goed, omdat hij het College van procureurs-generaal heeft gevraagd om jaarlijks te rapporteren over de manier waarop deze bevoegdheden zijn uitgeoefend en hij hiervoor

politiek verantwoordelijk is. Zeker bij deze minister is dat geruststellend, maar het lijkt mij toch beter om ook te voorzien in externe controle.

Waarom is het zo bezwaarlijk om een institutionele voorziening te treffen voor de externe controle? Ik vraag dat met nadruk, omdat een dergelijke controle van groot belang is. De gebeurtenissen in het Verenigd Koninkrijk, een EU-lidstaat die ons allen na aan het hart ligt, laten zien dat effectieve terrorismebestrijding essentieel is. De heer Rosenthal mag mij als expert natuurlijk altijd verbeteren, maar volgens mij is het maximeren van je eigen informatiepositie essentieel. Daartoe moet men vermijden dat sociale groepen zich afsluiten van de rest van de samenleving. Groepen moeten zich dus niet geïsoleerd en bedreigd gaan voelen. Verkennende onderzoeken naar amorfe groepen burgers kunnen ernstige sociaalpsychologische gevolgen hebben als zij bekend worden. Het is dus in het belang van de terrorismebestrijding zelf om hiermee zorgvuldig om te gaan. Men moet vermijden dat men mensen isoleert, want dan bereikt men ze niet meer en krijgt men ook geen informatie meer van ze. Met het oog hierop herhaal ik mijn nadrukkelijke vraag om hierover nog eens goed na te denken.

Het alternatief is dat de Eerste Kamer jaarlijks met de minister gaat spreken over dit onderwerp. Gezien zijn brief denk ik dat de minister zal zeggen dat hij dat griezelig vindt, omdat hij dan misschien wel dingen moet gaan vertellen die hij liever geheim zou houden. Dan kunnen wij natuurlijk een besloten overleg gaan houden, maar dat lijkt mij ook weer niet echt verstandig. De consequenties van het alternatief van de minister zijn dus ook niet aantrekkelijk.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Böhler, die haar maidenspeech zal houden.

**

*N

Mevrouw **Böhler** (GroenLinks): Voorzitter. Alles van waarde is weerbaar; vrijheid is verantwoordelijkheid. Zo luidt de titel van de initiatiefnota die twee weken geleden in de vaste commissie voor Justitie van de Tweede Kamer werd besproken. Alles van waarde is weerbaar. Het doet mij bijzonder veel plezier dat ik, een allochtone Nederlander die pas kort geleden de Nederlandse nationaliteit heeft verkregen, mijn maidenspeech kan beginnen met een verwijzing naar een bekende Nederlandse dichter. Het feit dat ik weet hoe de originele dichtregel luidt, het gedicht ken en weet wie de dichter is, doet mij vermoeden dat mijn inburgering in Nederland geslaagd is. Daar ben ik blij om!

De initiatiefnota is geschreven vanuit de vraagstelling of de Nederlandse rechtsstaat voldoende is beschermd tegen aantasting door een democratisch meerderheidsbesluit dat de grondrechten opzij schuift, tegen een aantasting van binnenuit en via democratische weg. Hoewel de opstellers van de nota het waarschijnlijk niet

hebben beoogd, biedt de nota een aantal belangrijke aanknopingspunten voor het debat van vandaag en morgen over de Wet politiegegevens en de brief van de minister van Justitie van 25 januari 2007.

In de nota wordt terecht gesteld dat in een rechtsstaat fundamentele rechten van burgers, zoals de grondrechten, gewaarborgd dienen te worden en dat deze rechten en vrijheden ook grenzen stellen aan de bevoegdheden van de wetgever. Het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, dat vandaag onderwerp van debat is, behoort tot deze grondrechten en verdient derhalve bescherming. Maar het recht op privacy is uiteraard niet absoluut. De wetgever mag dit grondrecht beperken mits de beperking bij wet is geregeld, een legitiem doel dient en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

Het staat buiten kijf dat het verzamelen, het opslaan en het verwerken van persoonlijke gegevens van burgers een inbreuk is op de persoonlijke levenssfeer. Het staat eveneens vast dat door de Wet politiegegevens de bevoegdheid van de overheid om gegevens te verzamelen, op te slaan en te verwerken significant wordt verruimd. Sterker nog: deze verruiming is één van de doelen van de nieuwe wet. De minister heeft dit aangegeven in de toelichting op het wetsvoorstel. De vraag dient zich dan ook aan of deze verruiming geoorloofd is binnen de grenzen van artikel 10 van de Grondwet, respectievelijk artikel 8 van het EVRM. De minister vindt van wel en hij spreekt van een nieuw evenwicht tussen de bescherming van de privacy van de burger aan de ene kant en het belang van de rechtshandhaving aan de andere kant. Andere sprekers wezen hier ook al op.

De fractie van GroenLinks deelt deze opvatting vooralsnog niet. Ook de uitvoerige gedachtewisseling tussen de vaste commissie voor Justitie en de minister heeft hierin geen verandering gebracht. Niettemin ben ik de minister erkentelijk voor zijn antwoorden op de vele vragen van de commissie. Deze antwoorden hebben namelijk in belangrijke mate bijgedragen aan de verheldering van de standpunten.

De zorgen en bezwaren van mijn fractie vallen uiteen in verschillende categorieën. Ik zal de belangrijkste hierna nog eens op een rij zetten. Bij de standpuntbepaling van mijn fractie speelde het advies van het College Bescherming Persoonsgegevens een belangrijke rol. Anders dan de VVD-fractie delen wij de bezwaren die het college naar voren heeft gebracht. Wij hadden dan ook graag gezien dat de minister het advies had opgevolgd. Dit is jammer genoeg op een aantal essentiële onderdelen niet gebeurd.

De argumenten van de minister om het advies niet te volgen, hebben mij niet overtuigd. Te meer niet, nu de minister blijkens de memorie van toelichting voor de opzet van de Wet politiegegevens aansluiting heeft gezocht bij de systematiek en de uitgangspunten van de Wet bescherming persoonsgegevens. Had het dan niet voor de hand gelegen om de adviezen van het college over te nemen?

Mijn volgende vraag aan de minister betreft de invulling van het noodzakelijkheids criterium. In de memorie van toelichting geeft de minister aan dat de beoordeling van de noodzakelijkheid van de verwerking van gegevens een beoordelingsmarge met zich brengt. Die marge beweegt zich volgens de minister ergens tussen onmisbaar als bovengrens en normaal, nuttig, redelijk en wenselijk als ondergrens. Bedoelt de minister hiermee dat de als ondergrens genoemde criteria -- normaal, nuttig, redelijk en wenselijk -- vallen binnen de grenzen van het noodzakelijkheids criterium? Met andere woorden: indien het verwerken van bepaalde gegevens voor de politie wenselijk of nuttig is, is dan volgens de minister voldaan aan het criterium "necessary in a democratic society"?

Een ander punt dat ik graag aan de orde wil stellen, is de zogeheten themaverwerking. Ook daarmee heeft mijn fractie grote moeite. In de memorie van antwoord legt de minister uit dat misdrijven als mensenhandel en mensensmokkel slechts dan effectief kunnen worden aangepakt indien de politie over een brede relevante informatiepositie beschikt. Dat klinkt mij logisch in de oren.

Artikel 10 van het wetsvoorstel en dan met name artikel 10, lid 1 onder b biedt volgens de minister de mogelijkheid om die informatie te vergaren die nodig is om de genoemde misdrijven effectief tegen te gaan. Begrijp ik de minister goed, dan betekent dit dat de informatiepositie van de politie op dit moment niet goed genoeg is om deze misdrijven effectief te bestrijden. De minister verwacht kennelijk dat dit door toepassing van de nieuwe wet wél het geval zal zijn. Graag hoor ik of deze interpretatie juist is. Kan de minister ook een inschatting geven van het aantal zaken dat door de gebrekkige informatiepositie niet is opgelost? Laat dit zich ook uitdrukken in een verhoging van het oplossingspercentage na de invoering van de wet?

In de brief van 25 januari lees ik dat uit de evaluatie van de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden blijkt dat er tot nu toe slechts incidenteel gebruik is gemaakt van verkennend onderzoek. De minister verwacht dat dit ook voor een verkennend onderzoek naar terroristische misdrijven geldt.

Deze uitkomst van de evaluatie en de verwachting met betrekking tot terroristische misdrijven kan ik niet rijmen met de stelling dat de bestaande bevoegdheden om gegevens te verwerken, de politie onvoldoende armslag geven om bepaalde zware misdrijven aan te pakken. Als de politie géén of nauwelijks gebruik maakt van bestaande bevoegdheden, waarop is dan de verwachting van de minister gebaseerd dat een uitbreiding van bevoegdheden een oplossing zal bieden? Zou het niet voor de hand liggen dat eerst wordt geprobeerd, de reeds bestaande bevoegdheden ten volle te benutten? Ik ben benieuwd naar de antwoorden van de minister op deze vragen.

Maar wij hebben, evenals het College Bescherming Persoonsgegevens, meer bezwaren

tegen de themaverwerking. Ten eerste hebben wij moeite met de ruime kring van onverdachte personen die vallen onder de toepassing van artikel 10 van de nieuwe wet. Dit artikel is vandaag al een aantal keren aan de orde geweest. Het is voldoende, zo staat er, dat iemand "in een bepaalde relatie staat" tot de verdachte of tot de persoon die mogelijk betrokken is bij het beramen of plegen van het betreffende misdrijf. Is mijn interpretatie juist dat dit bijvoorbeeld ook kan gaan om mogelijke slachtoffers van het misdrijf of familieleden van de verdachte? En is volgens de minister ook een indirecte relatie met een verdachte voldoende? Ik denk dan onder meer aan familieleden van het slachtoffer of aan personen die bijvoorbeeld lid zijn van dezelfde schietvereniging als de verdachte.

Ten tweede maak ik mij zorgen over de voorzienbaarheid van de toepassing van artikel 10. Hiermee doel ik allereerst op het feit dat in artikel 10, lid 1, onder b, heel algemeen wordt gesproken over "handelingen". Ook dit onderwerp is eerder door sprekers genoemd. "Handelingen" omvat vanzelfsprekend niet alleen strafbare handelingen, maar alle handelingen die kunnen wijzen op het beramen of plegen van het betreffende misdrijf. Daar komt bij dat de misdrijven waarop dat betrekking heeft, zullen worden bepaald bij algemene maatregel van bestuur, dus lagere wetgeving. Graag hoor ik van de minister waarom hij de betreffende misdrijven niet in de wet zelf wilde vastleggen en voorts waarom hij, anders dan bijvoorbeeld in artikel 10, lid 1, onder a, de categorie van misdrijven niet heeft beperkt tot misdrijven als omschreven in artikel 67, lid 1, van het Wetboek van Strafvordering. Welke misdrijven die niet onder dit artikel van het Wetboek van Strafvordering vallen, heeft de minister op het oog?

Ik kom tot een ander punt van zorg en dat betreft de waarborgen en de controlemechanismen. De minister heeft onderkend -- en daar ben ik blij om -- dat de uitbreiding van bevoegdheden met zich brengt dat daar tegenover de nodige waarborgen moeten staan. In de memorie van toelichting worden in dit verband specifiek genoemd het autorisatievereiste, de protocolplicht, de auditplicht en de verplichting tot aanwijzing van een privacyfunctionaris.

Vanzelfsprekend zijn deze "interne" controlemechanismen van groot belang. Zoals gezegd, ben ik dan ook blij met de genoemde maatregelen. Maar interne controle is slechts één kant van het verhaal. Even belangrijk, zo niet belangrijker, is het dat ook de burger, om wiens gegevens het tenslotte gaat, voldoende mogelijkheden tot toetsing heeft. En hier wringt de schoen wat mij betreft. Want de toetsingsmogelijkheden door de burger zijn zeker niet ruimer dan in de huidige wet. Integendeel.

Dat heeft ten eerste te maken met het feit dat de weigeringsgronden, dat wil zeggen de gronden waarom kennisneming mag worden geweigerd, zijn uitgebreid, namelijk door artikel 27, lid I, onder c (veiligheid van de staat). De noodzaak hiervoor is mij niet duidelijk. Kan de minister een

voorbeeld noemen waarbij de veiligheid van de staat wel in het geding is, zonder dat er tevens kan worden geweigerd omdat de goede uitvoering van de politietaak (weigeringsgrond b) dit noodzakelijk maakt?

Ten tweede kan de burger weliswaar verbetering, aanvulling en afscherming, alsook daarnaast verwijdering van de gegevens verzoeken, maar hij kan niet om vernietiging daarvan vragen. De minister heeft in het betreffende artikel, artikel 28 van het wetsvoorstel, aansluiting gezocht bij de Wet justitiële gegevens. Dat begrijp ik op zich, maar als ik het goed zie, dan kent deze wet het onderscheid tussen verwijdering en vernietiging niet. Het is mij niet duidelijk of dit voor de Wet politiegegevens betekent dat gegevens die op verzoek van de betrokkene moeten worden verwijderd, onder bepaalde omstandigheden net als andere verwijderde gegevens bewaard kunnen worden en dus pas na het verloop van de bewaartermijn worden vernietigd. Artikel 4 van de nieuwe wet spreekt immers alleen over de vernietigingsplicht indien de gegevens onjuist zijn. De rechter kan evenwel ook op andere gronden een verzoek tot verwijdering toewijzen. Kan de minister hierover verduidelijking geven?

Nog een laatste punt met betrekking tot de rechten van de betrokken burger. Artikel 30 van de nieuwe wet bepaalt, evenals artikel 24 van de huidige wet, dat derden aan wie gegevens zijn verstrekt op de hoogte moeten worden gebracht van verbetering, verwijdering, aanvulling of afscherming van bepaalde gegevens. Als dus na een procedure de burger in het gelijk wordt gesteld, moet de politie ook andere instanties hierover inlichten. Maar dat betekent natuurlijk nog niet dat de ontvangende instantie de gegevens vervolgens verwijdert, verbetert of aanvult. Met andere woorden, onjuiste of onvolledige gegevens kunnen ook na een succesvolle procedure in gebruik blijven. Zeker gezien het feit dat de bedoeling van het wetsvoorstel in ieder geval mede ligt in de verruiming van de mogelijkheid om gegevens aan elkaar te koppelen en uit te wisselen, is dit volgens ons een onwenselijk resultaat. Graag hoor ik de visie van de minister hierop.

Mevrouw de voorzitter. Ik ben bijna aan het einde van mijn betoog en graag wil ik de minister tot slot nog enkele overwegingen over het nut van gegevensverzamelingen meegeven. Als ik de veelheid aan wetgeving en verdragen bekijk die te maken hebben met het verzamelen en verwerken van gegevens, dan krijg ik de indruk dat wij er te gemakkelijk op vertrouwen dat "meer" in dit verband ook altijd "beter" is. Maar toegang tot meer gegevens brengt niet automatisch meer kennis met zich. Integendeel, zou je bijna willen zeggen. Iedereen die, zoals de minister ongetwijfeld, geconfronteerd wordt met een constante stroom aan nieuwe informatie, weet dat het vergaren van kennis met name afhangt van de vraag of men structuur kan geven aan die informatie. Zonder structuur, zonder context en zonder interpretatie zijn de gegevens waardeloos. En ik vraag mij dus ook af of de verwachtingen die

sommigen hebben van de invoering van dit wetsvoorstel, niet al te hoog gespannen zijn. Ik zie evenwel eerst met belangstelling uit naar het antwoord van de minister.

De **voorzitter**: Mevrouw Böhler, van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech over de Wet politiegegevens, een onderwerp dat u op het lijf geschreven is. U bent immers advocaat en hebt in uw praktijk regelmatig met dit type wetgeving van doen. Het is dan ook geen verrassing dat uw bijdrage vandaag getuigt van zowel betrokkenheid als deskundigheid.

Hoewel u tot uw lidmaatschap van deze Kamer weinig politiek actief bent geweest in klassieke zin, zit de politiek u wel in het bloed. Tijdens uw studie strafrecht aan de Albert-Ludwigs Universität van Freiburg im Breisgau haalde u, naast een propedeuse in de economie ook een propedeuse in de politicologie. U bent vervolgens cum laude gepromoveerd op een dissertatie over de rechtsfilosoof Husserl. Zelf noemt u zich sinds uw bezoek aan Zuid-Afrika in 1994 politiek advocaat, een aanduiding die u onder meer recht hebt gedaan als advocaat in een aantal spraakmakende strafzaken waarbij politieke aspecten een belangrijke rol speelden.

U bent een erkend voorvechter van de mensenrechten, getuige ook de Clara Meijer-Wichmannpenning die u hiervoor hebt ontvangen in 2005. Daarvoor al, in 2003, ontving u de Dekenprijs voor de beste Amsterdamse advocaat.

In uw boek *Crisis in de Rechtsstaat*, uit 2004 schrijft u onder meer: "Onnadenkende en onkundige politici, gelegenheidswetgeving, focus op vrijheid - er zijn voldoende risico's die fundamentele waarden van de rechtsstaat kunnen aantasten. En dat gebeurt ook, stelselmatig en steeds dieper." U begrijpt, mevrouw Böhler, wij hebben hoge verwachtingen van u in deze Kamer.

Uw verkiezing tot senator is het allerleukste wat u kunt bedenken, zo heb ik mij laten vertellen, al hebt u ooit overwogen uw talent als balletdanseres te gebruiken om van die kunst uw professe te maken. U hebt het ervoor over gehad, uw Duitse nationaliteit op te geven, aangezien voor het lidmaatschap van deze Kamer de Nederlandse nationaliteit vereist is.

Relevante literatuur, relevante jurisprudentie, u pluist het allemaal uit om beslagen ten tonele te verschijnen. Uw omgeving karakteriseert u, om in uw moedertaal te spreken, als gründlich en pünktlich. Het komt mij voor dat deze maidenspeech daar een voorbeeld van was.

Kortom, mevrouw Böhler, u begrijpt uit dit alles dat u zeer welkom bent in deze Kamer. Ik wens u van ganser harte veel succes.

Ik geef de collega's de gelegenheid om u ook te feliciteren.

**

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

*N

De heer **Kox** (SP): Mevrouw de Voorzitter. Laat ik beginnen, Britta Böhler ook van mijn kant te feliciteren met haar maidenspeech. Daarmee bewees zij dat zij buitengewoon ingeburgerd is. Prins Bernhard zou jaloers zijn geweest op haar uitspraak van het Nederlands. De inhoud van haar toespraak bewees tegelijkertijd dat zij nog lang niet burgerlijk geworden is. In linkse kringen geldt dat als een compliment, dus dat maak ik haar bij dezen.

Deze nieuwe Wet Politiegegevens zou, zo werd tijdens de bespreking ervan in de Tweede Kamer gememoreerd, lezen als een roman in vergelijking met de oude Wet Politieregisters. Nu is de Gouden Gids met Katja Schuurman erop ook best een glossy, vergeleken met de Telefoongids. Niet de vergelijking met het oude, maar of het nieuwe ons werkelijk verder helpt, is naar de mening van mijn fractie echter de vraag waar het ons om hoort te gaan. Zij ziet in deze wet geen roman, maar vindt wel dat er een aantal intrigerende en spannende elementen in zitten. De wet heeft ook iets onheilspellends, zoals collega Franken duidelijk maakte. De nieuwe wet maakt veel mogelijk, maar wat zal er van het mogelijke werkelijkheid worden? Die vraag loopt als een rode draad door de stukken die rondom deze wet geproduceerd zijn. Niet alleen de vraag wat voor ruimere mogelijkheden deze wet biedt voor het optimaal uitoefenen van de politietaken is relevant, maar ook waar en wanneer die ruimere mogelijkheden daadwerkelijk gebruikt zullen worden. Ook is de vraag relevant of wij daar dan blij of eerder boos om zullen zijn. Dat is beslist een spannend element in deze wet.

Ook spannend is de verhouding tussen het bieden van ruimere mogelijkheden aan de politie en het overeind houden van de bescherming van de burger. Het College Bescherming Persoonsgegevens heeft menig brief gewijd aan het waarschuwen van regering en parlement voor mogelijk ongewenste uitwassen. De minister en zijn voorganger hebben hun best gedaan om op die kritiek te reageren, maar of alle vragen nu werkelijk afdoende beantwoord zijn, is nog twijfelachtig voor mijn fractie en, zoals ik uit de bijdragen van de collega's opmaak, voor andere fracties. Wij moeten wel erg veel op de uitspraken van de minister vertrouwen. Deze minister vertrouwen wij natuurlijk volledig, maar hij noch wij weten wie daar ooit zal zitten. Ook dan zal de wet deugdelijk moeten zijn.

Nog meer spanning. Het veld, zoals dat heet, is blij met de nieuwe wet. Als daarmee politie en justitie worden bedoeld, valt dat alleszins te begrijpen. De ontwikkeling van de informatie- en communicatietechnologie is sensationeel te noemen. Wij noteren, horen en zien zoveel meer dan enkele decennia terug. Overal liggen bestanden, overal staan camera's en van alles en nog wat is aan elkaar te koppelen en met elkaar uit te wisselen. Kijk eens naar de wijze waarop momenteel de opsporing in Groot-Brittannië gaat van de verdachten van de aanslagen en pogingen

GECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER, niet voor citaten en niet voor correcties. Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

daartoe vorige week. De heer Van der Beeten sprak daar ook al over.

De opslag, het gebruik en de verstrekking van de vloed aan persoonsgegevens door de politie is bij ons echter tot op heden beperkt, te beperkt volgens politie, justitie en de regering. Vandaar deze nieuwe wet. Ik kan mij heel goed voorstellen dat de politie blij met deze update van de wetgeving is. Toch is het af en toe geschetste beeld dat de politie met geboeide handen moet toezien hoe kostbare gegevens niet opgeslagen, gebruikt of beschikbaar gesteld mochten worden, onjuist. Dat zeg niet ik, maar minister Donner. Hij herinnerde de Tweede Kamer daaraan toen hij meldde dat op Schiphol al gevisualiseerde gegevens uitgewisseld worden tussen marechaussee, andere overheidsdiensten en particuliere bedrijven. Dat rechtvaardigt nogmaals de vraag voor welk probleem deze wet feitelijk een oplossing is. Ik hoop dat de minister deze vraag kan beantwoorden.

Meer kunnen is nog niet meer doen, vooral ook omdat meer doen ook zo zijn problemen met zich brengt. Welke mensen moeten die stortvloed aan tegenwoordige gegevens gaan koppelen, vergelijken, bij elkaar brengen en uitwisselen? Welk ander werk blijft daarvoor liggen? Welke nieuwe bureaucratie wordt erdoor opgetuigd? Hoe zit het met de dekking van de extra kosten? Kan meer blauw achter de computer leiden tot minder blauw op straat? Wat voor problemen zijn er denkbaar als dingen verkeerd gaan en mensen ten onrechte in beeld komen in relatie tot bepaalde misdrijven? "Big brother is watching you" vonden wij mijns inziens allemaal ooit een duister toekomstbeeld, maar inmiddels is de toekomst heden geworden. De vraag is hoe wij de situatie nu beoordelen. Zijn wij er zo blij mee?

Zoals gezegd: politie en justitie zeggen blij te zijn met deze wet, maar, zo vraag ik de minister, geldt dat ook voor hen die zich inzetten om de burger te beschermen tegen al te intensieve aandacht van de politie?

Zoals gezegd: het College Bescherming Persoonsgegevens heeft niet echt de vlag uitgestoken. Wat vinden andere deskundigen op dit terrein eigenlijk van deze wet?

Terugkomend op de spannende elementen in deze wet, merk ik op dat het voor politie en justitie fijn is om alles zo vroeg en zo goed mogelijk te weten. Dan kunnen ze misstanden en misdrijven voorkomen of vroegtijdig opsporen en aanpakken. Gelukkig zijn wij het er hopelijk Kamerbreed over eens dat niet de wensen van de politie of van het openbaar ministerie, maar de eisen van het recht, waaronder het belangrijke recht van bescherming van samenleving én burger centraal moeten staan en bepalend horen te zijn. Wij kiezen met zijn allen voor de rechtsstaat; de politiestaat is voor geen van ons een optie. Hoe staat het met de controlestaat, waar collega Franken over sprak? Willen wij die eigenlijk wel hebben?

Niet alles wat kan, moet mogen. Wie, zo zei ik ook al bij de behandeling van de Wet verruiming opsporing en vervolging terroristische misdrijven,

alles van tevoren wil weten, moet de rechtsstaat afschaffen. De rechtsstaat vereist een afgewogen balans tussen de rechten van de staat en zijn organen en die van de burger en de samenleving. Volgens de minister zorgt deze nieuwe wet voor die nieuwe balans. De vraag is of dat ook daadwerkelijk het geval zal zijn. De minister heeft ons toegezegd dat hij ons op de hoogte zal houden over de daadwerkelijke uitwerking van de wet, maar met Rob van de Beeten vraag ik mij af of het toezicht dat de minister ons aanbiedt, wel voldoende is. Ik zie uit naar het antwoord van de minister.

*N

Mevrouw **Tan** (PvdA): Voorzitter. Ook namens de Partij van de Arbeidfractie breng ik mijn gelukwensen over aan mevrouw Böhler. Mij persoonlijk doet het genoeg, in dit debat met de regering na acht jaar voor het eerst met een andere allochtone collega het woord te voeren.

In het kader van dit wetsvoorstel zijn twee schriftelijke vragenrondes gehouden met inbegrip van een zorgvuldige beantwoording door de minister. De fractie van de PvdA is in zijn algemeenheid redelijk positief gestemd over dit wetsvoorstel, zij het dat zij nog wel drie specifieke kwesties en een vraag van meer algemene aard aan de orde wil stellen, dit echter niet dan na wat algemene opmerkingen te hebben gemaakt.

Zoals de vorige sprekers eerder hebben gezegd, biedt dit wetsvoorstel naast meer armslag voor het gebruik van persoonsgegevens ook waarborgen voor de burger tegen ongerechtvaardigde inbreuken in de persoonlijke levenssfeer. Het uitgangspunt van mijn fractie in deze behandeling is de rechtsstaat, de rechtsstaat die de bevoegdheden van de overheid in wetten vastlegt, waarvan de overheid de naleving tot haar duurste plichten rekent. Dat geldt natuurlijk ook en vooral voor bevoegdheden van die overheidsdiensten die over ingrijpende bevoegdheden en middelen beschikken om de gangen van burgers en organisaties na te gaan en hun gedrag in de gaten te houden. Dat laatste betreft dan uiteraard burgers en organisaties van wie een dreiging voor de vrijheid en veiligheid van anderen zou kunnen uitgaan. Toekenning van dergelijke bevoegdheden moet met de grootst mogelijke zorgvuldigheid gebeuren.

De eerste spreker van vandaag, de heer Rosenthal, wees al op het volgende dilemma: te ruim bemeten bevoegdheden kunnen de vrijheid van burgers onnodig beperken en te weinig bevoegdheden kunnen onder omstandigheden de noodzakelijke bescherming van de rechtsorde onmogelijk maken. Voor de fractie van de Partij van de Arbeid is leidraad in dat dilemma de uitspraak die vicepresident Herman Tjeenk Willink van de Raad van State op het symposium van inlichtingen- en veiligheidsdiensten van 7 juni jongstleden deed. Ik citeer: "De neiging om burgerlijke vrijheden en fundamentele rechten in het belang van de veiligheid te beperken, wekt de indruk dat deze vrijheden en rechten aan veiligheid in de weg

staan, terwijl zij in werkelijkheid daarvan de kern vormen."

Dit wetsvoorstel bevat onder meer specifieke voorstellen over maatregelen ten aanzien van gegevens omtrent personen, betrokken bij misdrijven als terrorisme, mensenhandel en mensensmokkel. Dergelijke maatregelen dienen extra zorgvuldig te zijn afgestemd op het doel dat een organisatie moet dienen. Voor ons is het van belang om daarbij in het oog te houden dat een inlichtingendienst andere taken heeft dan een opsporingsdienst. De verschillende missies van deze diensten leiden tot verschillende regimes. Het is een grote verworvenheid dat dit onderscheid bestaat. Grensvervaging tussen beide soorten moet in het belang van de rechtsstaat worden tegengegaan. De politie is geen verlengstuk van de AIVD en vice versa. Dat moet vooral zo blijven.

Dit is het referentiekader van waaruit wij een drietal kwesties uit dit wetsvoorstel aankaarten. De eerste kwestie is die van de kwaliteit van gegevens en de codering daarvan. Het College Bescherming Persoonsgegevens heeft een- en andermaal bepleit om altijd bij eerste registratie van politiegegevens herkomst en wijze van verkrijging vast te leggen. De minister heeft aangegeven dit disproportioneel te achten voor zover het de niet gerichte verwerking van persoonsgegevens betreft in het kader van de dagelijkse politietoek, zoals die is geregeld in artikel 8.

Bovendien is volgens de minister de extra werklast niet goed te overzien, maar het gemis van informatie over herkomst en werkwijze van verkrijging zal zich juist doen gevoelen bij het gebruik van deze categorie gegevens, waarbij het allerminst zeker is dat dat gebruik ongericht zal zijn. Het wetsvoorstel wil immers juist voorzien in een ruimer gebruik voor andere doeleinden met verbeterde technologie op grotere afstand. Juist daarom moet worden voorkomen dat gegevens zonder aanduiding van herkomst en wijze van verkrijging rechtstreeks raadpleegbaar worden voor allerlei uiteenlopende doeleinden. De betrouwbaarheidswaarde van gegevens zal de hergebruiker minder goed kunnen inschatten dan de eigenaar van de gegevens. Dat geldt eens te meer na verloop van tijd.

Hoewel de bezwaren tegen vastlegging invoelbaar zijn, vloeit daaruit juist voort dat dat de benodigde extra zorgvuldigheid betreft die in dit soort zaken te betrachten is. Vooralsnog blijven wij dus aandringen op vastlegging van herkomst en wijze van verkrijging voor alle gegevens, ook die in het kader van de dagelijkse politietoek.

Dat brengt ons op een vraag terzijde. Kan de minister aangeven hoe het staat met de ontwikkeling en afstemming van politie-informatiesystemen tussen de verschillende korpsen? De voortgang is immers bepalend voor de vraag naar de toekomstige topstructuur, met inbegrip van de zeggenschap over het beheer. Veel desastreuzer voor de werklast en de effectiviteit van de politie zijn immers niet optimaal

functionerende backoffices, ook waar het gaat om onderlinge compatibiliteit van informatiesystemen.

Een tweede kwestie is het onderscheid tussen verdachte en onverdachte personen voor de uitvoering van de dagelijkse politietoek, zoals ook geregeld in artikel 8 van dit voorstel. Dat onderscheid is losgelaten omdat het volgens de memorie van antwoord in de praktijk te moeilijk werkbaar bleek. Daarvoor in de plaats komt de bepaling dat die gegevens over onverdachte personen gedurende één jaar breed mogen worden verwerkt en dat daarna voor die gegevens een afgeschermd regime geldt. Ook in dit opzicht onderschrijft de PvdA op vergelijkbare gronden als hiervoor genoemd het advies van het College Bescherming Persoonsgegevens om bij de gegevens over onverdachte personen als uitgangspunt een grotere terughoudendheid te betrachten, bijvoorbeeld bij de noodzaak van hergebruik of verstrekking aan derden.

Het derde onderwerp betreft de themaverwerkingen, die per definitie betrekking hebben op onverdachte personen. Voor verdachten en betrokkenen bij zware criminaliteit bestaan al registratiemogelijkheden. Juist voor terrorisme zijn allerlei voorbereidende handelingen -- zoals samenzwering en hand- en spandiensten -- strafbaar gesteld om hen die voordien buiten het strafrechtelijk schot vielen, ook als er slechts aanwijzingen zijn, nu wel aan te pakken.

Bij die aanwijzingen kunnen vele onderzoeksbevoegdheden worden ingezet, waarbij de omgeving niet buiten het vizier hoeft te blijven. Bovendien kan dan nog het verkennende onderzoek worden ingezet, waarover ook al is gesproken naar aanleiding van de brief. Er ontstaat dan gerede twijfel naar de noodzaak van de geïnstitutionaliseerde, langdurige verwerking over onverdachte personen in de vorm van de onderhavige themaverwerkingen.

Bij de PvdA-fractie blijft grote twijfel bestaan over de noodzaak van deze themaverwerkingen. Bovendien rijst hier gerede twijfel over de afbakening met de AIVD. Een groot bezwaar van wettelijke invoering van het fenomeen themaverwerking is onzes inziens dan ook dat daarmee grensvervaging optreedt in het werk van de politie ten opzichte van dat van inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Wat de PvdA betreft, horen themaverwerkingen dan ook niet tot het takenpakket van de politie.

Bij de voorbereiding en behandeling van dit wetsvoorstel heeft onze fractie intensieve ondersteuning mogen ontvangen van diverse gespecialiseerde instituties. Het is duidelijk dat de behandeling en verwerking van zaken als politiegegevens een zeer hoogwaardige expertise vergen die van groot maatschappelijk belang is. Alom bekend is bovendien hoe criminele circuits zich zeer veel moeite en middelen getroosten om zich van soortgelijke mogelijkheden te voorzien. Het kabinet heeft tijdens de formatie besloten tot ingrijpende bezuinigingen op het ambtelijk apparaat van de rijksoverheid. Vervolgens is de politieorganisatie van die operatie gevrijwaard,

maar dat geldt niet voor de ambtelijke organisaties in de verschillende departementen, inclusief die organisaties die met deze materie te maken hebben. Bij de meeste departementen zijn vacaturestops ingesteld en worden overige bezuinigingsmaatregelen genomen om aan de taakstelling inhoud te geven.

Dit wetsvoorstel is een goede aanleiding tot het stellen van de indringende vraag aan de regering op welke wijze in deze operatie de kwaliteit van de rijksdienst zal worden gewaarborgd, met inbegrip van de noodzakelijke innovatieve ontwikkeling van hoognodige competenties, zoals die welke nodig zijn voor de materie in het onderhavige wetsvoorstel. Wij zien het antwoord van de regering met belangstelling tegemoet.

De beraadslaging wordt geschorst.

*B

!Doorgeven passagiersgegevens!

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Aanpassing van de Vreemdelingenwet 2000 aan richtlijn nr. 2004/82/EG van de Raad van 29 april 2004 betreffende de verplichting voor vervoerders om passagiersgegevens door te geven (PbEU L 261) (30897).

De beraadslaging wordt geopend.

*N

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Het voorliggende wetsvoorstel is van een verbluffende eenvoud. Als ik de bepalingen die gaan over vernummering van artikelliden weglaat -- dat geldt ook voor artikel 108 van de Vreemdelingenwet 2000 -- bevat het wetsvoorstel slechts één bepaling, namelijk het opnemen van een derde lid in artikel 4 van de Vreemdelingenwet 2000. Het voorgestelde artikellid luidt: "De vervoerder, bedoeld in het eerste lid, kan ten behoeve van de grensbewaking en het tegengaan van illegale immigratie worden verplicht passagiersgegevens te verzamelen en te verstrekken aan de ambtenaren belast met de grensbewaking."

Het heeft vrij lang geduurd voordat deze eenvoudige bepaling als wetsvoorstel de Tweede Kamer bereikte. De richtlijn is vastgesteld op 29 april 2004, de implementatiedatum was uiterlijk 5 september 2006 en het wetsvoorstel, die ene simpele bepaling, werd met koninklijke boodschap op 20 november 2006 naar de Tweede Kamer gestuurd, bijna drie maanden na het verstrijken van de uiterste implementatiedatum.

Het deed mij enigszins denken aan de bekende, aan Winston Churchill toegeschreven uitspraak toen hij het verzoek kreeg stante pede een speech te houden: "Hoe veel spreektijd heb ik? Als het een half uur is, kan ik meteen spreken, als ik tien minuten heb, moet ik me voorbereiden." Dat moet ook haast hebben gegolden voor het

wetsvoorstel: hoe beknopter de tekst, des te langer de voorbereidingstijd, lijkt het. Het schijnt overigens dat de uitspraak oorspronkelijk van Woodrow Wilson afkomstig is.

Voorzitter. In het voorlopig verslag heeft de VVD-fractie om een nadere toelichting gevraagd voor deze trage, te trage procedure. De minister voert daarvoor verschillende redenen aan. Goed beschouwd betreffen alle door de minister genoemde redenen de uitvoering. Kon er rekening gehouden worden met technologische innovatie en biometrie? Hoe moest de nieuwe bevoegdheid worden ingepast in de werkprocessen van de grensbewakingsautoriteiten? Hoe kon de nieuwe bevoegdheid worden ingepast in de werkprocessen van de betrokken luchtvervoerders? Diende er niet op Europees niveau een uniforme wijze van verstrekking aan de grensbewakingsautoriteiten gewaarborgd te worden, iets waar de luchtvervoerders terecht op aandrongen? Het zijn bepaald geen onbelangrijke vragen, maar nu de minister gekozen heeft, zoals hij opmerkt in de memorie van antwoord, voor regeling van de hoofdelementen in de wet en de uitwerking ervan in lagere regelgeving -- in dit verband is het Vreemdelingenbesluit heel belangrijk -- had het wetsvoorstel met veel grotere spoed ingediend kunnen worden. Vervolgens had de datum van invoering van de wet afgestemd kunnen worden op het realiseren van de uitwerking ervan in de lagere regelgeving. Dat zou een efficiënte procedure geweest zijn, waarbij niet het zwaard van Damocles van een boete van 4 mln. boven ons hoofd zou hebben gehangen wegens te late implementatie. Waarom is die weg niet gekozen? Wat waren de belemmeringen? Los daarvan, ook gedurende het voorbereidingstraject van de richtlijn, had al gewerkt kunnen worden aan het wetsvoorstel en de eventuele uitvoeringsproblematiek ervan. Gezien de late implementatie is dat kennelijk niet gebeurd. Kan de minister daarop een toelichting geven?

Dit brengt mij meteen wel op het volgende, voorzitter. Op 15 mei jongstleden hebben wij in deze Kamer gesproken over versnelde implementatie van EU-regelgeving. Uitkomst van dat debat was dat de Eerste Kamer noch ermee akkoord kan gaan dat bij lagere regelgeving wordt afgeweken van de wet in formele zin noch dat lagere regelgeving de wet in formele zin terzijde stelt. Een en ander is vastgelegd in de motie-Jurgens. Dat kan en mag vervolgens echter niet betekenen dat er een nieuwe wetgevingstechniek opgeld gaat doen, waarbij de wet in formele zin in dusdanig algemene termen wordt geformuleerd dat de lagere regelgeving vervolgens alle kanten op kan en dat er voor de lagere regelgeving bijna een carte blanche geldt.

Naar het oordeel van de VVD-fractie gaat het voorliggende wetsvoorstel sterk in die richting. Om enig idee te hebben van de reikwijdte van de voorgestelde wetsbepaling is het absoluut noodzakelijk om kennis te nemen van de twee nieuwe artikelen van het Vreemdelingenbesluit en de toelichting erop. Het Vreemdelingenbesluit kan vervolgens vrij eenvoudig gewijzigd worden met als

gevolg dat ook artikel 4, lid 3, van de Vreemdelingenwet 2000 inhoudelijk van kleur verandert. Is de minister van plan om in het geval van implementatiewetgeving meer deze richting op te gaan of is het voorliggende wetsvoorstel een uitzondering, omdat ook de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing is, waardoor voldoende rechtsbescherming verzekerd is?

Voorzitter. De VVD-fractie heeft in het voorlopig verslag een aantal vragen aan de minister gesteld. Helaas zijn die vragen uiterst mager beantwoord. Dat betreft allereerst onze vraag over het gebruik van de passagiersgegevens door de vervoerder met een beroep op doeleinden van commerciële dienstverlening. De vervoerder is verplicht de passagiersgegevens binnen 24 uur na aankomst in Nederland te vernietigen, tenzij hij de gegevens gebruikt voor commerciële doeleinden (artikel 2.2a, lid 5, van het Vreemdelingenbesluit). Uiteraard is op het gebruik van de gegevens de Wet bescherming persoonsgegevens van toepassing. Maar wat is nog de betekenis van het verplicht vernietigen binnen 24 uur na aankomst in Nederland, als de gegevens inclusief de paspoortgegevens (artikel 2, 2a, lid 3, sub a, van het Vreemdelingenbesluit) nog voor een ander doel gebruikt kunnen worden? Wordt in de verplichte informatie aan de passagiers over de doeleinden van de gegevensverwerking, namelijk primair grensbewaking en tegengaan van illegale immigratie, ook vermeld dat de vervoerder de gegevens kan gebruiken voor commerciële doeleinden? Of is daarvoor weer aparte informatie nodig? Of komt de mogelijkheid van gebruik voor commerciële doeleinden standaard in de verplichte informatie? Zo ja, wat is dan nog de betekenis van de verplichte vernietiging door de vervoerder binnen 24 uur na aankomst in Nederland?

De tweede vraag van mijn fractie luidde of alle passagiersgegevens langer dan 24 uur bewaard worden in geval een geweigerde vreemdeling terug vervoerd moet worden naar een plaats buiten Nederland of slechts de gegevens van de persoon die het betreft. De memorie van antwoord geeft op die vraag geen helder antwoord. Er wordt gesproken over "de" passagiersgegevens, wat een indicatie geeft dat alle gegevens bewaard blijven, maar er wordt ook gesproken over het bewaren van gegevens van passagiers aan wie de toegang is geweigerd. Dat wekt weer de indruk dat het alleen om de gegevens van de desbetreffende passagier gaat. Kan de minister alsnog duidelijkheid verschaffen?

Tot slot, voorzitter: in de memorie van toelichting staat dat Actal heeft besloten geen advies uit te brengen. Toch voorzien wij een toename van de administratieve lasten door zowel de vervoerders als de overheid. Wat de vervoerders betreft zullen onder andere paspoortgegevens geregistreerd moeten worden, iets wat tot nu toe niet gebeurde. Dat kan elektronisch bij paspoorten met een "machine readable zone", maar lang niet alle reizigers beschikken over zo'n paspoort. Dan zullen de gegevens met de hand moeten worden ingevoerd. Hoe gaat de controle verlopen bij

internetcheck-in? Hoe worden de gegevens verwerkt en opgeslagen door de autoriteiten belast met grensbewaking? Kortom, is er enig zicht op de administratieve lasten die dit wetsvoorstel ongetwijfeld met zich brengt?

De richtlijn heeft tot doel het verbeteren van de grenscontroles en de bestrijding van illegale immigratie. De VVD-fractie onderschrijft het belang van deze doelstelling die slechts gerealiseerd kan worden door nauwe Europese samenwerking met inachtneming van de eigen bevoegdheden van de lidstaten. Wij wachten met belangstelling de beantwoording van onze vragen door de minister af.

*N

De heer **Franken** (CDA): Mevrouw de voorzitter. De minister heeft aangegeven de vertraging bij de implementatie van de richtlijn betreffende de verplichting voor luchtvervoerders om passagiersgegevens door te geven, te betreuren. Ik zal namens mijn fractie daar dan ook maar niet meer op terugkomen, want wij hebben ons ongenoegen duidelijk kenbaar gemaakt in het voorlopig verslag. Het is natuurlijk eigenlijk toch wel heel slecht -- laat ik het daarbij houden -- dat er geen adviezen worden gevraagd van wettelijk voorgeschreven adviescommissies bij een aangelegenheid als deze, alleen omdat men de implementatietermijn in het voortraject totaal heeft laten verlopen.

Maar, voorzitter, ik maak nog een zure opmerking. Het is jammer dat er in dit dossier van alles blijft mislopen. Daar heeft men ook vaak wel een bepaalde aanduiding voor: als er eenmaal iets mis is met een bepaald dossier blijft het doorgaan. Aan de Eerste Kamer heeft het overigens niet gelegen. Veertien dagen na ontvangst van het wetsvoorstel heeft de vergadering over het voorlopig verslag plaatsgevonden. De memorie van antwoord heb ik twee dagen geleden, zaterdag dus, over de post ontvangen.

Vandaag vindt de plenaire behandeling plaats en die blijkt ook nodig te zijn. Immers, namens mijn fractie zijn in het voorlopig verslag in ieder geval vier vragen gesteld, waarvan twee niet dan wel onduidelijk zijn beantwoord en de overige tamelijk mager -- ik citeer nu maar mevrouw Broekers -- aan de orde zijn gesteld. Wat de onduidelijkheid betreft kan het natuurlijk aan mij liggen, maar dan hebben wij in elk geval deze vergadering nodig om duidelijkheid te scheppen.

Ik heb er gisteravond over gedacht om het voorlopig verslag gewoon naast mij te nemen en de minister te vragen het voor zich te nemen, opdat wij de vragen stap voor stap zouden kunnen doornemen. Ik ben nu eenmaal onderwijzer van mijn vak, maar dat kan ik natuurlijk niet altijd voortzetten. Deze Kamer zal dat waarschijnlijk niet accepteren; dus ik heb mij van die methode maar gedistantieerd. Daarom houd ik mij aan een korte tekst.

Op onze eerste vraag over de vertraging bij de implementatieprocedure gaat de minister slechts

zijdelings in bij een antwoord aan de VVD. Wij vroegen niet, zoals uit de memorie van antwoord blijkt, naar een verklaring van de vertraging die in eerdere stukken al aan langdurig overleg tussen onderdelen van de overheid en ook wel met vervoerders werd geweten, maar wat de reële knelpunten voor deze vormen van overleg zijn geweest. Wij moeten toch naar de toekomst kijken. Iets kan wel een keertje fout lopen, maar dat moet dan niet meer gebeuren. Welke maatregelen heeft de minister getroffen om een dergelijke vertraging in de toekomst te voorkomen en een zorgvuldige procedure te garanderen? Graag ontvang mijn fractie op deze vraag alsnog een antwoord.

Onze tweede vraag betrof het toepassingsbereik van de implementatiewet. Bij lezing van artikel 2 van de richtlijn blijkt dat deze betrekking heeft op "het beroepsmatige vervoer van personen door de lucht". Naar de mening van mijn fractie betekent het feit dat de implementatiewet spreekt van het vervoer van personen in het algemeen, dat er een Nederlandse kop op de richtlijn wordt gezet. De motivering die daarvoor in de memorie van antwoord wordt gegeven, luidt dat "uit overweging 8 van de richtlijn lijkt te volgen dat ook andere vervoerders kunnen worden verplicht passagiersgegevens te verzamelen en te verstrekken".

Het komt ons als zeer vreemd voor dat een overigens betwistbare interpretatie van een overweging aanleiding kan zijn om aan een strikt geformuleerde bepaling van de wetstekst voorbij te gaan. Dit laat overigens onverlet dat artikel 4 lid I van de Vreemdelingenwet aan een ruimere groep vervoerders verplichtingen oplegt die uit andere maatregelen bestaan dan het verstrekken van passagiersgegevens.

Wij wachten met belangstelling het antwoord van de minister af.

*N

Mevrouw **Westerveld** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. De woordvoerders van CDA en VVD hebben mij enigszins het gras voor de voeten weggemaaid bij een kwestie waarover ik de minister vandaag nog wilde bevragen. Ik wil daaraan een dimensie toevoegen en citeer daartoe uit de Handelingen van de Eerste Kamer van 17 oktober 2006. Het ging toen over een wetsvoorstel waarover wij later nog te spreken komen, namelijk het wetsvoorstel Wijziging van de wet luchtvaart ter implementatie van richtlijn 2342 EG.

Wat zei de minister van Verkeer en Waterstaat op dat dossier? De implementatietermijn was in juli 2005 overschreden. "Deze richtlijn heeft veel tijd genomen vanwege de buitengewoon zorgvuldige en gedegen voorbereiding. Het ministerie heeft extra adviezen ingewonnen die de Kamer ook bij de stukken heeft kunnen vinden."

Dit antwoord deed mij sterk denken aan het antwoord van deze minister op de waaromvraag van de VVD-fractie. Ik heb mij enigszins gestoord aan het antwoord van de minister. Vandaar dat ik

het nogmaals wil benadrukken en ik sluit mij daarbij aan bij de zuurgraad van het CDA.

Als antwoord op het verzoek om een verklaring waarom de termijn is overschreden, zegt de minister dat de richtlijn noodzaakt tot het vinden van juridische, beleidsmatige en uitvoeringstechnische antwoorden op complexe vragen. Vervolgens worden enige voorbeelden gegeven van die complexiteit.

Bedoelt de minister met dit antwoord dat de EU-lidstaten zich stelselmatig termijnen stellen die zij niet kunnen halen? Bedoelde de vorige minister dat ook? Is dat wat de minister feitelijk zegt? Had men, oordelend met de wijsheid van nu, voor een ruimere implementatietermijn moeten kiezen? Had Nederland daarop misschien moeten aandringen? En was ons land nu de enige lidstaat die met het dreigen van boetes tot spoed gemaand moest worden, of bevond Nederland zich in dit opzicht in goed, want ruim, gezelschap? Het antwoord op deze vraag doet misschien wat licht schijnen op deze materie.

De reden om deze vragen toch te stellen, is dat een te krappe omzettingstermijn twee potentieel schadelijke gevolgen in zich bergt. De ene is de al genoemde boven de markt hangende boete die de minister de beide Kamers heeft voorgehouden als argument om toch vooral grote voortvarendheid in acht te nemen. Het tweede is het effect dat het tegemoetkomen aan zo'n verzoek kan hebben. Een grote voortvarendheid kan ten koste gaan van de kwaliteit van de parlementaire controle. Daarmee zeg ik niet dat dit wetsvoorstel ten gronde niet deugt of dat een ruimere termijn of een extra schriftelijke vragenronde hier of aan de overkant onontbeerlijk geweest zou zijn. Nee, het gaat ons om de risico's van het volgen van deze werkmethode. De regering zou het parlement niet met dit soort pistool-op-de-borsttermijnen moeten willen confronteren. Dáár gaat het ons om. Wij begrijpen uit de eerdere spijtbetuiging van de minister dat hij dit ook wel met ons deelt.

Die overweging is voor mijn fractie aanleiding om niet meteen op de spijtbetuiging van de minister te reageren met "soit, zand erover", maar om hem deze termijnvraag nog eens in wat andere bewoordingen te stellen, in de hoop dat wij daarop morgen een klip en klaar antwoord krijgen. Die vraag luidt aldus: Was in de visie van de minister de termijnoverschrijding te voorzien op het moment dat deze omzettingstermijn in EU-verband is afgesproken, of had een tijdige omzetting wel tot de mogelijkheden behoord, als ons land voortvarender op dit dossier geacteerd had? Als dat inderdaad het geval is, in welke periode is die onnodige vertraging opgetreden en hoe kwam dat nou? Wat verwacht de minister van de maatregelen die hij noemt in de brief over de stand van zaken bij de implementatie van EG-richtlijnen en kaderbesluiten in het eerste kwartaal 2007?

In de memorie van antwoord zegt de minister dat hij met die maatregelen -- en met het serieus nemen van die maatregelen -- herhaling in nieuwe gevallen beoogt te voorkomen. Hij spreekt van beogen. Verwácht de minister ook dat dit effect

daadwerkelijk zal optreden, en zo ja, waarop is die verwachting gebaseerd? Mijn fractie ziet het antwoord met belangstelling tegemoet.

*N

Mevrouw **Strik** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter. Ik wil de regering danken voor de snelle beantwoording van de vragen die de Eerste Kamer heeft ingebracht. De antwoorden geven duidelijkheid, maar nemen niet de twijfels weg die GroenLinks heeft bij het implementatievoorstel. Laat ik voorstellen dat mijn fractie de richtlijn waaraan Nederland zich heeft verbonden als een gegeven accepteert, hoewel zij het wel vreemd vindt dat de regering haar eerdere fundamentele bezwaren tegen de richtlijn -- niet proportioneel en niet effectief -- zonder motivatie heeft ingeruild voor steun.

De richtlijn verplicht lidstaten maatregelen te nemen voor het geval ze gegevens willen vorderen van vervoerders. Bij die maatregelen kan de regering nog tal van keuzes maken, zij het binnen de grenzen die de richtlijn oplegt. En juist over die grenzen lijkt mijn fractie met de regering van mening te verschillen. Dat heeft betrekking op de uitbreiding van doeleinden waarvoor de gegevens gebruikt mogen worden, het langer dan 24 uur bewaren, het eventuele doorgeven aan derden en de eventuele noodzaak van parlementaire controle op criteria.

Er is al veel gezegd over de late implementatie, maar ik wil er twee opmerkingen aan toevoegen. De redenen die de regering aanvoert voor het laat ingediende implementatievoorstel, overtuigen niet. Het feit dat onderhandelingen gaande waren over de wijze van verstrekking zou een tijdig wetgevingstraject niet in de weg hoeven staan aan, juist omdat de minister zo nadrukkelijk aangeeft dat alleen de mogelijkheid van verplichting en de handhaving in de wet behoren te staan en de wijze van uitvoering in lagere regelgeving thuishoort. Ook nu is nog niet heel duidelijk hoe een en ander wordt uitgevoerd. En het argument van Europees overleg zou moeten betekenen dat ook in andere lidstaten de implementatie is vertraagd. Ik sluit mij aan bij de vraag van mevrouw Westerveld. Is dat het geval?

Juist omdat mij de uitleg van de vertraging niet bevredigt, hoor ik graag van de minister op welke wijze hij denkt te voorkomen dat ons een dergelijke vertraging nog vaker te wachten staat. Een zorgvuldige invoering en advisering komen in de knel, en daarbij is geen enkele partij gebaat.

Het is overigens wrang dat het implementatieproces lijkt op het totstandkomingsproces van de richtlijn: onder grote tijdsdruk en op de allerlaatst mogelijke dag is de richtlijn aangenomen, met alle compromissen en voor verschillende uitleg vatbare formuleringen van dien. Ik wijs bijvoorbeeld op de formulering van artikel 6 lid 1 laatste paragraaf van de richtlijn. Deze paragraaf stelt dat, overeenkomstig de nationale wetgeving en de privacyrichtlijn de opgevraagde passagiersgegevens ook voor

wetshandavingsdoeleinden mogen worden gebruikt. Er staat niet, zoals de minister in verschillende stukken stelt, dat de gegevens voor andere wetshandavingsdoeleinden gebruikt mogen worden. Ik lees in deze paragraaf alleen de mogelijkheid van gebruik voor handhaving en niet een uitbreiding van doeleinden. Als de minister mijn uitleg volgt, past considerans 12 ook goed in deze context, want deze laat gebruik van gegevens toe in handavingsprocedures inzake binnenkomst en immigratie, inclusief daarop betrekking hebbende openbare-ordebepalingen. Tegelijkertijd verbiedt de considerans echter uitdrukkelijk het gebruik van de gegevens voor andere doeleinden. Het doel van de richtlijn is een doeltreffende bestrijding van illegale immigratie en betere grenscontroles. Vanwege dit expliciete verbod zou je zeggen dat artikel 6, laatste paragraaf, alleen op immigratiewetgeving ziet, anders is de richtlijn innerlijk tegenstrijdig. Als de minister artikel 6 wel ruimer uitlegt, geeft de hele strekking van deze richtlijn, de privacyrichtlijn en artikel 8 EVRM toch aan dat deze aanwending voor een ander doel heel restrictief zal moeten worden toegepast. Wij sluiten ons wat dit betreft dan ook graag aan bij het commentaar van het College Bescherming Persoonsgegevens hierop. Het zou bij wet moeten worden geregeld, de passagier zou altijd op de hoogte moeten worden gebracht van het doel waarvoor de gegevens ook gebruikt zouden mogen worden en het gebruik moet ook echt noodzakelijk zijn. Graag hoor ik van de minister of hij het hiermee eens is.

Een onbegrensde uitbreiding naar strafrechtelijk gebruik van de gegevens valt duidelijk buiten de reikwijdte van de richtlijn. Ik kan de minister volgen waar het gaat om het raadplegen van het SIS. Dat is namelijk nodig om te weten of toegang geweigerd zou moeten worden. De minister stelt in de memorie van antwoord terecht dat een opsporingstraject niet meer behoort tot de verwante doelen van artikel 9 Wet bescherming persoonsgegevens. Daarmee zou een andere wettelijke grondslag nodig zijn. Omdat de strafrechtelijke samenwerking niet meer onder de reikwijdte van de privacyrichtlijn valt, wordt hier de jurisprudentie van artikel 8 EVRM het belangrijke toetsingskader. Graag hoor ik van de minister waarvoor en in welke gevallen hij de gegevens wil gaan gebruiken, buiten de immigratiedoeleinden, en of hij dit bij wet of lagere regelgeving wil vastleggen. Welke waarborgen gelden er dan?

De minister geeft in de memorie van antwoord uitleg over de gegevens die hij langer dan 24 uur wil bewaren. Als ik het goed interpreteer, zijn dat gegevens van alle passagiers, behalve van degenen die binnen 24 uur kunnen worden teruggestuurd. Ook van de passagiers die wel toegang is verleend, wil de minister de gegevens langer bewaren, omdat de mogelijkheid bestaat dat zij later niet meer rechtmatig in Nederland verblijven. De vervoerder heeft dan nog zes maanden de verplichting om deze persoon terug te nemen. Daarmee past de minister artikel 6, lid 1 veel te ruim toe. Hoofregel is dat nadat passagiers het grondgebied zijn binnengekomen, de

GECORRIGEERD STENOGRAM EERSTE KAMER, niet voor citaten en niet voor correcties. Aan deze tekst kan geen enkel recht ontleend worden.

---

autoriteiten de gegevens binnen 24 uur vernietigen. De minister maakt nu van de tenzijbepaling, de uitzondering dus, de regel, zonder enig criterium. Dat lijkt mij strijdig met het principe van 24 uur. De minister moet redenen hebben om te veronderstellen dat de gegevens later nog nodig zijn? Dat kan hij niet bij voorbaat aannemen voor alle personen. Werkgroep 29 heeft in zijn advies twee voorbeelden gegeven waarbij dat eventueel wel van toepassing zou zijn, namelijk als de identiteit nog niet is vastgesteld of als niet met de juiste reisdocumenten is binnengereisd. Daarnaast blijft het van belang dat in die uitzonderingsgevallen de gegevens alleen bewaard worden zolang dat strikt noodzakelijk is voor het doel van de richtlijn. De minister noemt de maximumtermijn van zes maanden bij de toepassing van artikel 65 Vreemdelingenwet. Zijn er nog andere situaties te bedenken? Welke maximumtermijn wil de minister in die gevallen hanteren? Hoe worden passagiers op de hoogte gebracht dat de gegevens langer dan 24 uur bewaard worden? Zij kunnen daar immers pas tegen in het geweer komen als zij daarvan bericht krijgen.

De richtlijn regelt dat de boetes voor vervoerders die niet of onvolledig gegevens verstrekken, het minimale maximumbedrag van €5000 of het minimumbedrag van minimaal €3000 bedragen. De Nederlandse regering kiest voor de boete in de vierde categorie, waarbij het maximum op €16.700 is gesteld. Waarom sluit de minister niet aan bij de richtlijn, die een boete voor de derde categorie voorschrijft? Het argument dat de sanctie net zo zwaar moet zijn als bij het vervoeren van personen die geen toegang tot Nederland krijgen, vind ik niet zo sterk. Is die overtreding niet van een andere orde dan het onvolledig verstrekken van gegevens? Vervoerders zullen zeker naar het Hof stappen als de minister in strijd met de richtlijn handelt, in ieder geval wanneer hij bovenmatige boetes gaat hanteren. Waarom riskeert de minister dit door veel verder te gaan dan de bepalingen van de richtlijn?

De minister sluit in de nota naar aanleiding van het verslag niet uit dat hij in de toekomst ook wil voorzien in de mogelijkheid om gegevens aan derden door te geven. Op dit moment is het evenwel niet concreet aan de orde, aldus de minister in de memorie van antwoord. Het wel daartoe overgaan, zou een enorme oprekking van het gebruik tot gevolg kunnen hebben en daarmee ook de privacy van passagiers beïnvloeden. Kan de minister aangeven waar de richtlijn ruimte biedt voor een dergelijke verruimde toepassing? Artikel 6 biedt alleen ruimte voor langer dan 24 uur gebruik als de grensambtenaar dit voor zijn taken nodig zou hebben. Dat duidt erop dat alleen grensautoriteiten van deze gegevens gebruik mogen maken, uitsluitend ten behoeve van handhaving van de toegang en immigratieregels. Naar mijn mening dient expliciet de richtlijn daarvoor de ruimte te bieden en kan dit niet alleen op nationaal niveau worden bepaald. Mocht de minister op een bepaald moment wel een regeling willen treffen voor het

doorgeven aan derden, dan vind ik het niet meer dan logisch dat het parlement hiervan op de hoogte wordt gebracht.

Hetzelfde geldt ook voor mogelijke wijzigingen in het soort gegevens. Biometrische gegevens herbergen zo veel meer informatie dan noodzakelijk is voor de naleving van deze richtlijn, dat het van groot belang is dat een eventuele invoering daarvan proportioneel en voorzien van waarborgen zal zijn. Dit leent zich niet voor een wijziging in lagere regelgeving. Maar ook wijzigingen in het soort vervoerder en de invoering van mogelijke criteria met betrekking tot het vorderen, het gebruik en bewaren hebben gevolgen voor de privacy van burgers. Juist omdat hier een belangrijk grondrecht in het geding is, vind onze fractie het logisch dat de regering de mogelijkheid van parlementaire controle inbouwt, zeker als het om een verruiming gaat. De minister noemt de wijzigingen bij voorbaat details. Laten wij eerst de inhoudelijke wijzigingen zien en beoordelen, voordat wij daar een dergelijke waardering aan toekennen.

Voorzitter. De regering heeft een verstandige beslissing genomen door de implementatie te beperken tot de luchtvervoerder en de gegevens die in de richtlijn staan genoemd. Toch is onze fractie niet helemaal gerust op de praktische toepassing, omdat deze beperkte implementatie vooral lijkt te zijn ingegeven door tijdgebrek. De minister wil in elk geval ten aanzien van het parlement carte blanche voor de nadere uitwerking, wijzigingen en uitbreidingen. Juist omdat nu zoveel beslissingen vooruit worden geschoven, wil onze fractie de wijzigingen van het Vreemdelingenbesluit middels een voorhangprocedure tijdig kunnen inzien. Daarnaast vinden wij een evaluatie twee jaar na de invoering gepast, waarbij de Kamer op de hoogte wordt gebracht van de uitkomsten.

*N

De heer **Holdijk** (SGP): Voorzitter. Het feit dat ik kort het woord heb gevraagd, vindt zijn oorzaak in de versnelde procedure die de behandeling van het onderhavige wetsvoorstel in deze Kamer heeft ondergaan. Dit lijkt een openingszin voor min of meer een litanie, zou ik intussen kunnen vaststellen. Ook ik heb het voorlopig verslag bij de hand, maar ik zal daar niet uit citeren.

In dat verslag stelden wij zegge en schrijve één vraag naar aanleiding van opmerkingen van de minister tijdens de behandeling van dit wetsvoorstel in de Tweede Kamer over een aantal punten waarover nog overleg met vervoerders gaande is. De memorie van antwoord gaat op onze vraag in het kader van de vertraging van de omzetting van de richtlijn in. Ons kader was echter de inwerkingtreding van de wet. Dat staat ook met zoveel woorden in het voorlopig verslag. Wij willen graag weten wat de beoogde datum van inwerkingtreding voor het wetsvoorstel is, juist omdat dat overleg nog steeds gaande is en er geen concrete duidelijkheid werd gegeven over de

afronding daarvan. Wij richten ons met andere woorden niet zozeer op de omzetting van de richtlijnen en de termijn die daarmee gemoeid is geweest als wel op het einde van dit traject. Wij willen graag weten wanneer het wetsvoorstel in werking zou kunnen treden en wanneer het overleg waarvan wordt gerept, afgerond zou kunnen zijn. Gaarne krijgen wij alsnog een reactie op onze vraag, die ik hier maar niet zal herhalen. Net als de heer Franken weersta ik dus de verleiding om het voorlopig verslag nog eens te citeren.

*N

De heer **Kox** (SP): Voorzitter. Volgens de minister beoogt het voorliggende wetsvoorstel implementatie van een Europese richtlijn die al veel te lang is blijven liggen. Het gaat geld kosten als wij niet opschieten. Dus is de boodschap van de minister: schiet op. Ik begrijp dat wel, maar tegelijkertijd is het niet helemaal zorgvuldig als het zo moet gaan.

Volgens de minister beoogt het voorstel een effectieve bestrijding van illegale immigratie en een betere grensbewaking. Dat zijn keurige doelstellingen. Daarvoor moeten gegevens van vliegtuigpassagiers die naar Nederland komen voortaan al bij het vertrek door de vervoerder beschikbaar worden gesteld zodat er tijdens de vlucht gekeken kan worden of enige actie nodig is om illegale immigratie tegen te gaan. Dat is volgens de minister alles waar het om gaat. De minister heeft ons op verschillende momenten verzekerd dat het voorstel helemaal niets heeft te maken met de wens van de Amerikaanse overheid om van alles en nog wat te weten te komen over mensen die naar de Verenigde Staten komen. Dit voorstel gaat over inkomend en niet over uitgaand vliegverkeer. De minister is daarover erg duidelijk geweest.

Voor onze fractie resteren nog twee vragen. De eerste is of de betreffende gegevens in de toekomst niet toch gebruikt zullen kunnen worden voor andere doeleinden buiten die welke nu al in verschillende vormen van wetgeving zijn toegestaan. Daarover bestaat in deze Kamer zowel als in de Tweede Kamer enige ongerustheid. Misschien dat de minister hierover duidelijkheid kan geven opdat deze onrust kan worden weggenomen. Nu deze minister de implementatie van deze Europese richtlijn deels via een wet en deels via een algemene maatregel van bestuur regelt, is de vraag gerechtvaardigd hoe dit zich verdraagt met de discussie die wij hier onlangs hebben gevoerd naar aanleiding van de gedenkwaardige motie-Jurgens. In de Tweede Kamer heeft de minister aan dat debat gerefereerd. Het bleek dat men in de Tweede Kamer nog geen kennis had genomen van de belangwekkende zaken die wij met de minister hadden besproken. Ik hoop dat zij inmiddels tijd hebben gehad om de Handelingen door te lezen want het was buitengewoon interessant. De minister heeft aan de leden van de Tweede Kamer meegedeeld dat de Eerste Kamer eraan hecht om te stoppen met de praktijk om bij wet mogelijkheden te creëren om vervolgens bij

algemene maatregel van bestuur af te wijken van wat in de wet is neergelegd. Dat is hier niet aan de hand, aldus de minister. Volgens hem komen in de wet heel algemene bepalingen te staan. Hij werkt die vervolgens verder uit en meent bovendien dat de details niet in de wet geregeld moeten worden omdat deze veel te complex zijn.

Dan resteert de vraag wat de minister allemaal wil gaan regelen in de algemene maatregel van bestuur. Voorlopig zal hij daarin in ieder geval regelen dat wij het niet meer hebben over "vervoerders" maar over "luchtvervoerders". Kan het, als hij daartoe redenen ziet, toch nog meer worden? Of kon het minder worden? Kan het beperkt worden tot bepaalde luchtvervoerders of luchtvervoerders uit bepaalde landen? Wat is allemaal mogelijk? Met andere woorden: met die heel algemene bepalingen in de wet komen er wel erg veel mogelijkheden voor de minister om dingen te regelen in zijn algemene maatregel van bestuur.

De minister heeft in de Tweede Kamer ook gezegd dat niemand zich zorgen hoeft te maken. Dat is het fijne van deze minister. Hij houdt ons allemaal liefst zonder zorgen. Hij heeft ook gezegd dat er geen adders onder het gras zitten. Opnieuw geloof ik hem op zijn woord. Het zou goed zijn om het ook in dit huis nog eens stevig te herhalen zodat ook in deze Kamer van de Staten-Generaal is gezegd dat niemand zich druk hoeft te maken, dat er met deze regeling geen gekke dingen zullen gebeuren, dat deze alleen maar is bedoeld om te doen wat wij van Brussel moeten doen en dat wij het daarbij willen laten. Ik zie de reactie van de minister met belangstelling tegemoet.

De **voorzitter**: Ik constateer dat geen der overige leden in eerste termijn het woord wenst te voeren over dit onderwerp.

Ik schors de beraadslaging over het onderhavige wetsvoorstel tot morgen.

**

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Gelet op het feit dat zich bij het volgende agendapunt slechts twee sprekers hebben gemeld met heel korte spreektijden, stel ik voor om direct door te gaan met het volgende agendapunt.

**

Daartoe wordt besloten.

*B

!Openstaande toezeggingen Justitie!

Aan de orde is de behandeling van:
- **de brief van de minister van Justitie van 11 mei 2007 met betrekking tot het overzicht van openstaande toezeggingen (30800-VI, D).**

De beraadslaging wordt geopend.

*N

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): Voorzitter. Wij zijn verheugd dat wij vandaag met de minister van Justitie van gedachten kunnen wisselen over nog openstaande, tijdens verschillende plenaire debatten door de minister aan deze Kamer gedane, toezeggingen. Namens mijn fractie wil ik vier toezeggingen aan de orde stellen:

1. de toezeggingen met betrekking tot het wetsvoorstel Melding voorvallen burgerluchtvaart;
2. de toezegging met betrekking tot het wetsvoorstel Titel 7.5 Burgerlijk Wetboek, de Pacht;
3. de toezeggingen met betrekking tot het wetsvoorstel Volgrecht oorspronkelijke kunstwerken;
4. de toezeggingen van de minister in het kader van het debat van 15 mei jongstleden over de versnelde implementatie van Europese regelgeving.

Allereerst de toezeggingen met betrekking tot het wetsvoorstel Melding voorvallen burgerluchtvaart. Ik heb de toezeggingen die de minister heeft gedaan, verwoord bij het afleggen van de stemverklaring namens de VVD-fractie bij de stemming over het wetsvoorstel op 31 oktober 2006. Voor alle duidelijkheid herhaal ik deze toezeggingen, omdat het belangrijke toezeggingen betreffen. De minister heeft de volgende toezeggingen gedaan:

- a. wijziging van de Aanwijzing door het College van procureurs-generaal wordt voorgelegd aan de minister van Justitie;
- b. de minister van Justitie legt de wijziging voor aan de Eerste Kamer;
- c. er wordt een werkgroep ingesteld die zich zal buigen over artikel 5.3 van de Wet luchtvaart;
- d. indien zich knelpunten voordoen, zal artikel 5.3 van de Wet luchtvaart worden gewijzigd in de door de VVD-fractie voorgestane zin, namelijk geen strafvervolgning in geval van onoplettendheid en/of onachtzaamheid.

Op de lijst van toezeggingen zijn de door de minister van Justitie gedane toezeggingen niet correct weergegeven. Vandaar dat de minister slechts op een enkel deel van de toezeggingen heeft geantwoord, namelijk dat zich geen knelpunten hebben voorgedaan. Hoe is thans de stand van zaken met betrekking tot toezegging drie? Is de werkgroep die zich zal buigen over artikel 5.3 van de Wet luchtvaart inmiddels ingesteld?

Voorzitter. Ik leg thans wederom de vier door de minister gedane toezeggingen in de Handelingen vast. Wij houden de minister aan deze toezeggingen en wij willen graag in dit debat deze toezeggingen door de minister herbevestigd zien teneinde ieder misverstand hierover uit te sluiten.

De minister heeft wat betreft titel 7.5 (Pacht) van het Burgerlijk Wetboek toegezegd dat aan het eind van deze kabinetsperiode zal worden bezien of verdere liberalisatie op basis van artikel 397 mogelijk is ten aanzien van losse bedrijfsgebouwen. Het is nu nog veel te vroeg om aan de minister te vragen of aan die toezegging is voldaan. Wel wil mijn fractie van de minister weten

of er inmiddels stappen worden ondernomen om de voor de evaluatie benodigde gegevens te verzamelen. Ik wijs daarbij ook op het vervallen van de leeftijdsgrens van 65 jaar waarvan de effecten zullen worden betrokken bij de evaluatie.

De minister van Justitie heeft toegezegd, er bij de World Intellectual Property Organisation op te zullen aandringen dat ook daar zal worden gesproken over het al dan niet toepassen van het volgrecht. Is dit inmiddels gebeurd? In de brief van de minister over de openstaande toezeggingen heb ik daarover niets kunnen lezen. Kan de minister ook informatie verschaffen of zich bij de veilinghuizen moeilijkheden hebben voorgedaan in verband met de invoering van het volgrecht?

Tot slot, voorzitter: op 15 mei jongstleden voerden wij een debat met de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie over de versnelde implementatie van Europese regelgeving. Het debat mondde uit in de motie-Jurgens. De minister van Justitie heeft toegezegd geen wetsvoorstellen meer aan de Kamer te zullen aanbieden waarin de mogelijkheid wordt geboden om bij lagere regelgeving af te wijken van of zelfs in strijd te handelen met de wet in formele zin. Voor de goede orde herinneren wij de minister aan zijn toezegging. Het betreft een permanent openstaande toezegging, waarbij van geval tot geval, dat wil zeggen van wetsvoorstel tot wetsvoorstel, zal worden bezien of de toezegging gestand is gedaan.

De heer **Van de Beeten** (CDA): Voorzitter. Ik heb nog een vraag met betrekking tot de Wet luchtvaart. Mevrouw Broekers somde de bekende vier toezeggingen op die zij de minister destijds heeft ontlokt. Heeft zij ook nog vragen over de aanwijzing? Mij staat bij dat wij in dat debat zelfs al beschikten over de tekst van een brief waarin die aanwijzing was neergelegd en dat wij die bij onze beraadslagingen hebben betrokken.

Mevrouw **Broekers-Knol** (VVD): De aanwijzing waarvan wij de tekst hebben gekregen, is naar ik heb begrepen tot stand gekomen, maar het ging niet om die aanwijzing. Het ging wat de toezeggingen betreft om wijzigingen van de aanwijzing. Het ging dus over de toekomst.

*N

Mevrouw **Westerveld** (PvdA): Voorzitter. Ik kan het heel kort houden en sluit mij aan bij de vraag van de woordvoerder van de VVD-fractie over het wetsvoorstel Melding voorvallen burgerlijk luchtvaart. Deze toezeggingen zijn op een erg ongelukkige wijze in de toezeggingenlijst terechtgekomen. Vandaar dat het ons noodzakelijk leek, deze hier nog eens te verankeren. Eigenlijk hoop ik dat de minister nog iets meer zal doen dan de woordvoerder van de VVD-fractie heeft gevraagd. Ik hoop dat hij niet alleen kan bevestigen dat die toezeggingen zijn gedaan, maar ook dat hij ons morgen inzicht kan geven in hoe het uiteindelijk met de aanwijzing verlopen is.

Toen er min of meer werd gezinspeeld op een novelle heeft de minister destijds aangegeven dat datgene wat een meerderheid van de Kamer leek te willen beter kon worden bereikt door een aanwijzing. Hij heeft daar een paar stevige toezeggingen over gedaan. Hij heeft ook gezegd dat er een beroep op die aanwijzing kan worden gedaan. Hij heeft voorts gezegd dat hij daaraan de toezegging wilde toevoegen dat die aanwijzing niet zomaar zonder overleg met de Kamer zou worden veranderd. Kortom, staatsrechtelijk gezien was het bijna een verkapte wetswijziging die hier werd toegezegd. Zo ver zal de minister uiteraard niet willen gaan, maar wat hij heeft toegezegd, was vele malen steviger dan wat er uiteindelijk op de toezeggingenlijst terecht is gekomen.

Aangezien het element toezegging een kostbaar goed is, zeg ik de minister hartelijk dank voor zijn bereidheid om hierover met de Kamer te spreken. Ik hoop dat het een traditie wordt en dat wij dit periodiek, eens per jaar of per twee jaar, herhalen. Want zeker bij Justitie worden zoveel toezeggingen gedaan van zo verschillende soort en zwaarte dat het gevaar levensgroot is dat de werkelijk inhoudelijk zware toezeggingen een beetje uit het zicht verdwijnen onder het woud van regels die wij in de gaten moeten houden. Vandaar dat deze jaarlijkse of tweejaarlijkse operatie mijn fractie deugd doet. Wij zien met belangstelling uit naar het antwoord morgen.

De beraadslaging wordt geschorst.

De **voorzitter**: Ik wens iedereen nog een heel genoeglijke avond.

**

Sluiting 20.58 uur.